

Aan het College van Burgemeester en wethouders
van de gemeente Zwolle
Postbus 10007
8000 GA Zwolle

Datum : 16 november 2017

Onderwerp : Advies Participatieraad op Rapport Rekenkamercommissie “Van exclusief beleid naar exclusieve aandacht” en de reactie van het College

Geacht College,

U heeft ons gevraagd een advies uit te brengen over het rapport van de Rekenkamercommissie “Van exclusief beleid naar exclusieve aandacht”. Aan dat verzoek voldoen we graag. Tevens brengen we een advies uit over uw reactie op het rapport van de Rekenkamercommissie.

Allereerst geven we aan intensief betrokken te zijn geweest bij het hele traject. De voorzitter en een lid van de Participatieraad zijn geïnterviewd door de opstellers van het rapport. Een advies van de Participatieraad uit november 2016 waarin wij het College verzochten “meer rekening te houden met de diversiteit en de achtergrond van mensen, zoals vluchtelingen, statushouders en mensen met een niet Westerse achtergrond” was mede aanleiding voor dit onderzoek. We merken daarbij op dat de Participatieraad al langer brieven en (ongevraagde) adviezen schrijft over onderwerpen die aan integratie raken.

In de periode juli – november hebben we als Participatieraad diverse ambtelijke en bestuurlijke overleggen gehad over zowel het rapport van de Rekenkamercommissie als over de reactie van het College.

Advies over rapport Rekenkamercommissie Van exclusief beleid naar exclusieve aandacht

De Participatieraad staat achter de uitgangspunten van inclusief beleid maar constateert dat dit de afgelopen jaren onvoldoende uit de verf is gekomen. Op pagina 11 van het rapport van de Rekenkamercommissie lezen we dat het uitgangspunt van beleid was: ‘Inclusief wat kan, specifiek wat moet.’ Oftewel: ‘Zo nodig maatwerk binnen generiek beleid.’ We constateren dat er alleen aandacht is geweest voor ‘inclusief wat kan’.

De Participatieraad onderschrijft de opvatting dat de verantwoordelijkheid voor integratie van Zwollenaren met een niet-Westerse achtergrond niet bij één beleidsadviseur wordt belegd maar dat alle beleidsadviseurs verantwoordelijk zijn. Zoals ook niet één Collegelid verantwoordelijk is voor dit terrein, maar het hele College.

We adviseren u bij het opstellen van een beleidsvoorstel een checklist intercultureel beleid te gaan gebruiken als aanvulling op de punten communicatie, financiën of openbaarheid die nu al in elk beleidsvoorstel staan. Als aanvullende punten zou u, als voorbeeld, ‘aandacht voor jeugd’, ‘circulariteit’ en dus ook ‘aandacht voor inclusiviteit’ op deze lijst kunnen zetten.

Want integraal beleid betreft niet alleen Zwollenaren met een niet-Westerse achtergrond. Er zijn meer groepen die op een breed terrein van beleid aandacht moeten krijgen: (ex)GGZ’ers, kinderen die opgroeien in armoede, chronisch zieken, pleegkinderen enzovoort.

Op bladzijde 16 schrijft de Rekenkamercommissie dat de Participatieraad – anders dan de Integratieraad - geen jaarlijkse informatiebijeenkomst met groepen Zwollenaren met een migratieachtergrond organiseert en zo de lacune

van aanspreekpunten op het stadhuis maar moeilijk kan opvullen. Wij merken hierbij allereerst op dat de opdracht van de Participatieraad een andere is dan die van de Integratieraad. Vanuit onze drie rollen op het terrein van de Jeugdwet, de Participatiewet en de WMO:

- denken we mee bij het voorbereiden van beleid,
- adviseren we over beleid en
- kijken we mee bij de uitvoering en de evaluatie van beleid op het sociale domein.

Daarbij hebben we een brede blik: Komen alle Zwollenaren in beeld bij beleid?

Daarnaast verschilt de werkwijze van de Participatieraad met die van de Integratieraad. In plaats van een jaarlijkse informatiebijeenkomst werken we met drie klankbordgroepen met ervaringsdeskundigen en letten we er bij het aannemen van nieuwe leden op of zij voelhorens hebben in de Zwolse samenleving. De maandelijkse vergadering van de Participatieraad is altijd op locatie bij een instelling die werkzaam is op het terrein waarover de Participatieraad adviseert en waar we ons breed laten informeren over de dagelijkse praktijk.

Ook typeert de Rekenkamercommissie de Participatieraad in het rapport als overwegend wit. Ook hier herkennen we ons niet in. De Participatieraad is een afspiegeling van de samenleving met in haar midden ervaringsdeskundigen, leden met een fysieke beperking, met een diverse culturele achtergrond, die korter of langer in Zwolle wonen, met verschillende opleidingen en cetera. Vier van de vijftien leden hebben een niet-Westerse achtergrond.

Op bladzijde 21 lezen we dat de Integratieraad de beschikking had over contactpersonen in de verschillende gemeenschappen onder andere om signalen in deze gemeenschappen op te vangen. De Participatieraad heeft deze vertegenwoordigers niet meer, zo staat er.

We volstaan hier met het verwijzen naar onze reactie hierboven op de inhoud van bladzijde 16 van het rapport. En geven opnieuw aan dat onze werkwijze een andere is.

Het concept van Right to Challenge biedt naar de opvatting van de Participatieraad mogelijkheden voor groepen Zwollenaren met een niet-Westerse achtergrond om activiteiten te ontplooiën die bijdragen aan hun integratie en hen van toeschouwer tot deelnemer maken.

Op bladzijde 22, paragraaf 3.2.3, lezen we dat zich in relatief korte tijd veel statushouders hebben gevestigd in Zwolle en dat de speciale aandacht die deze groep nodig heeft een hoge druk legt op de gemeente en de uitvoerders van beleid. We denken dat deze hoge druk vooral ontstaat door de groep asielzoekers.

We zien deze hoge druk die statushouders zouden leggen ook niet terug in de voorzieningen en de faciliteiten die er voor hen zijn, bijvoorbeeld als het gaat om de toeleiding naar werk of om integratie in de Zwolse samenleving. Anticiperen op hun komst had de ervaren hoge druk waarschijnlijk ook kunnen verminderen.

Op bladzijde 23 geeft de Rekenkamercommissie aan dat sinds januari 2013 nieuwkomers zelf verantwoordelijk zijn voor hun inburgering en dat deze wijziging een grote verandering betekent voor hen. Of dit inderdaad zo is valt te bezien omdat de nieuwe inburgeraars immers niet weten hoe de situatie voorheen was.

Op bladzijde 23 wordt gesproken over het feit dat de SWT's te maken krijgen met zware problematiek zoals ernstige oorlogstrauma's. We vragen ons af waarom hier in het beleid niet op is geanticipeerd.

Eveneens op bladzijde 23 spreekt het rapport over een "vergeten groep": de groep inburgeraars die al langer in Zwolle is. We denken dat deze vergeten groep groter is. Er is een grote groep Zwollenaren met een niet-Westerse achtergrond die buiten beeld blijft. Als voorbeeld noemen we de groep dementerende ouderen van niet-Westerse afkomst die terugvallen op hun moedertaal.

Advies over de reactie van het College

Het valt ons op dat in uw reactie op het Rapport van de Rekenkamercommissie de nadruk ligt op de groep statushouders. Het lijkt ons logischer dat de hele groep van Zwollenaren met een niet-Westerse achtergrond aandacht krijgt.

Op bladzijde 2 schrijft u dat er in Zwolle verscheidene individuen en groepen inwoners zijn die bijzondere aandacht, zorg en ondersteuning nodig hebben om volwaardig te kunnen participeren. We vinden de gekozen insteek hier niet de goede: het gaat niet om extra aandacht, maar om andere aandacht. Er moet een specifieke benadering komen. Het is de taak van de gemeente er voor te zorgen dat mensen meedoen en bereikt worden.

In de eerste alinea op pagina 4 schrijft u dat binnen de gemeentelijke organisatie omgevingsbewustzijn nodig is en een goede onderlinge afstemming en nauwe samenwerking tussen beleid en uitvoering om signalen van inwoners snel af te wegen. We zijn het eens met die constatering maar vragen ons tegelijkertijd af of de goede vraag wel wordt gehoord. De Participatieraad is van mening dat er een verdieping nodig is om helder te krijgen hoe het bij andere culturen werkt. Dit kan door leden van doelgroep binnen de gemeente werkzaam te hebben maar ook door het aanstellen van een cultureel antropoloog. We adviseren u ook ervaringsdeskundigen met een stevig netwerk binnen de eigen groep te betrekken. Daarnaast is een stevig scholingstraject van medewerkers nodig.

Ook hier is de doelgroep niet alleen statushouders, maar alle mensen met een migratieachtergrond.

Ook op bladzijde 4 geeft u aan dat er meerdere partijen betrokken zijn bij de inburgering en het inclusief beleid en dat de gemeente niet alles zelf moet willen doen. De Participatieraad is wel van mening dat de gemeente een bijzondere positie heeft in het geheel en uiteindelijk verantwoordelijk is voor een goede inburgering van mensen met een niet-Westerse achtergrond in de Zwolse samenleving. Statushouders zijn en blijven Zwollenaren en dus vallen ze onder de verantwoordelijkheid van de gemeente: het zijn onze inwoners.

Op bladzijde 5 geeft u aan nog meer te willen inzetten op uw wijkgerichte en wijkspecifieke aanpak. We constateren dat deze aanpak zich vooral concentreert op de wijken Holtendijk en Dieze. We adviseren u deze aanpak breder in te zetten; ook in andere wijken wonen mensen met een niet-Westerse achtergrond.

Het gaat bij het integratiebeleid niet om de inzet van enkele projecten, maar om een structureel en duurzaam beleid. En om 'omgekeerde' integratie: die van autochtonen in een multiculturele samenleving.

U stelt dat de SWT's te blank zijn. De Participatieraad vraagt zich daarbij tevens af of Zwollenaren met een niet-Westerse achtergrond überhaupt het SWT wel weten te vinden. Zij zoeken bij problemen eerst een oplossing binnen de informele zorg, in eigen kring.

Op bladzijde 18 van het rapport van de Rekenkamercommissie wordt gepleit voor meer Jip en Janneke taal. We adviseren u als u dit overneemt niet te kiezen voor Jip en Janneke taal maar voor taal toegespitst op het niveau van de doelgroep.

Op dit moment bestaat de groep bezoekvrouwen uit Iraanse, Turkse, Antilliaanse en Marokkaanse vrouwen. We adviseren u deze groep breder te maken en bij te scholen. Bij de groep Marokkanen geven we u in overweging naast vrouwen ook mannen in te zetten.

Op bladzijde 6 schrijft u over het tweejaarlijkse Buurt voor Buurt onderzoek voor het verkrijgen van sturingsinformatie. Wordt er bij dit onderzoek ook gekeken of alle groepen en met name Zwollenaren met een niet-Westerse achtergrond meedoen? De digitale methode is niet voor alle doelgroepen geschikt.

Monitoring zou er ook moeten komen op de deelname aan voorliggende voorzieningen WMO. Kunt u inzichtelijk maken hoeveel inwoners met een etnische achtergrond gebruik maken van deze voorzieningen? We krijgen signalen dat bijvoorbeeld de doelgroep ouderen met een niet-Westerse achtergrond ondervertegenwoordigd is bij diverse (zorg)voorzieningen.

Op bladzijde 7 schrijft u dat het College het onderwerp integratie ziet als een College-brede verantwoordelijkheid. We vinden het jammer dat de uitwerking in de praktijk niet door het hele College uitgedragen wordt.

Vandaar onze eerdere opmerking te gaan werken met een aandachtspuntenlijst bij elk College- of Raadsbesluit.

De multiculturele kennis en kunde die sommige medewerkers van het SWT bezitten, zou voor de totale stad ingezet moeten worden. Het is nu veelal gericht op Holtenbroek en Dieze.

We onderschrijven dat alle gemeentelijke afdelingen kennis van diversiteit moeten hebben. Dit geldt ook voor alle organisaties, instellingen en zorgaanbieders waarmee de gemeente op dit gebied mee samenwerkt.

U zou gericht doelgroepen kunnen opzoeken via bestaande netwerken van kerken, moskeeën, groepseigen informele zorg enzovoort.

Mocht dit advies u aanleiding geven tot vragen of opmerkingen dan zijn wij graag bereid een toelichting te geven.

Vriendelijke groeten,

Mevrouw Rabia Madarun
Voorzitter Participatieraad Zwolle